

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseliük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Amire Rákóczi tanit.

Székesfehérvár, okt. 29.

Kik a szabadságért haltak, idegenben nem nyughatnak. Kiknek lelke a nemzet élő lelkének vala része megnyilvánulása, minek maradnának azoknak hamvaik pogányok földén, idegen országban, ahol nincs lélek, mely hívő szavukat átértse, nincs szív, melynek dobbanása visszhangozna az ő nagy szerelmüket a magyarok hazájához, a vallás és szabadság örökre szent ügyéhez. Azután meg, ahogy mondani szokás, lányágra szállott minálunk minden. Nagyon szeretjük verni a mellünket és hivalkodni azzal a hazafisággal, amelyből, mivelhogy e törpe kor nagyon szereti a frázisokat, nagyon sokan -- meg is élnek.

Mert a magyar vak lett. Aranyát, ezüstjét a betolakodó idegennek odaadni erénynek tartja és történelmi nagyjaink nevét rájuk átruházza, csak szivesek legyenek ezek a lapok frázisait elcsajátítani és fecsegő ajakkal tudjanak mesés boldog jövőt ígérgetni a sokat szenvedett nemzetnek.

Majdnem félszázadig a gyáva lemondás, a férfatlan megalkuvás lelke lett urrá mi közöttünk. Meghámultuk Rákóczit meg Kossuthot, de csak mint a meteorokat

szokás. Ezek tudniillik sem állandó fényt, sem meleget, sem hasznót nem szereznek.

Egyik-másik közülök bekerül valamely muzeumba, ahol még komolyabb tanulmányokat sem csinál róluk senki. Megdicsértük a függetlenségi törekvéseket, de csak azért, mert teljes erővel ellenük fordulni -- szegyelettük. Liberálisoktunk és ez uton a keresztény Magyarország alapjait is megkezdettük már bolygatni, mert azt a régi szűz Máriás lobogót nem értettük meg már, mivelhogy még most is sokat nem akarunk vallásos nagy őseink hagyományából megérteni.

A nemzet lelke beteg lett és orvosság helyett zsibbasztó szerekkel ámitottuk. Hogy nagy multjának nehéz horderejű következményeit ne lássa, hogy nehéz küzdelmeiben a felelősség érzete át ne hassa, beadtuk neki az új eszmék morflumát, a modern „szabadgondolkodás” nagyon kétesértékű dedukcióit, a szabadság, egyenlőség és testvériség ideáiba belemagyaráztuk a keresztény hitrendszer, a keresztény vagyon, a keresztény hegemónia feladásának szükséges voltait. Megelégedtünk a nyelvegység forszírozásával ott és akkor, ahol és amikor az elmék és a szívek összeforrása is a távol jövő zenéje volt.

Ily körülmények között e nemzet jobb-

jainak lelke visszafordult a nagy idők nagy alakjaihoz. Némelyek a régi tárogatóba fujtak belé és a csodás hang végig zugett a hazán. A hazafiak lelket ihletni kezdte a küzdelmes nagymultnak szelleme. Mások pedig vissza akarták hozni a nagy hősök, a kibujdosott hazafiak porladó csontjait.

Hátha van bennök élet és lélek? Hátha itthon, templomaink csendjében egy-egy zarándok lelkét szellemük homlokon csokolja, hogy szeressék hitüket, mint ők, szeressék hazájukat, mint ők, harcoljanak nemzetükért, ugy mint ők? Hátha mégsem zsibbadt, hátha mégsem kabúlt el ez a nemzet annyira, hogy hagyományát nem értő jövevények szép szeméért elfeledje Krisztusait és keresztény hagyományainak nagy tanúságait? És az ige testté lett. Rákóczi és nagy száműzött társai a nemzet örömrivalgásai között megérkeztek. Itthon vannak mint hódoló tiszteletünk, törhetlen honsznremlünk és el nem muló ragaszkodásunk legméltóbb tárgyai.

1906. a nemzeti ébredés nagy esztendeje volt. Haraggal kezdtük és ime engesztelő áldozatokkal, béküléssel végeztük be.

A nemzeti felháborodás a közhatalom kezelésétől elkergette a megalkuvást az árulás határáig kultiváló gyászvitézek tá-

Rákóczi vallásossága.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Irtta **Vargha Damján dr.**

„Rákóczi édes vérünk” itt van im közöttünk. A nemzet készített nyugvóhelyet a kétszázéves poroknak az édes haza kebelén. A magyar nemzet illő magkesedéssel tette utját díszessé, fényessé: magasztalja emléket, áldja szellemét, dicsőíti életét. Lehet is, valóban megérdemli: Rákóczi Ferenc szívében a legtisztább lelkesedés tüze égett, lelkében a legszentebb vallás hitte lobogott, keblében a legtüzesebb hazafiai érzés lángolt.

Rákóczi vallásos volt mint Pázmány, hazafi mint Zrínyi. Harcolt fiatalon mint hős, élt öregebb korában mint szent: méltán lehetünk büszkéek Rákóczi alakjára. Benne a legszorosabb harmóniában egyesült a legszebb honföltöz a legtisztább vallási lánggal. Nálánál ideálisabb magyart képzelni sem lehet az újabb időkben. Benne van még a középkor erős vallásossága, a lovagkor őszinte tisztelete és a modern kor egészségesen haladó újdonsága. Alakja körül nem szőtt a nemzeti hagyomány mondakoszorút: mégis glóriában áll előttünk. Dicsőséges mint hazafi, fenséges mint katolikus. A magyar nemzet büszkesége, egy ország díszé és fénye a nagy Rákóczi Ferenc.

Ime megjött köznök: tanítani akar, oktatni kíván: sirjából felénk sugárik mind az a nagy eszme és erény, melyekre mindenkori szükség lesz minden magyarnak. En nem tudnám megmondani, vajjon a véres karddal küzdő s fényes diadalokat arató Rákóczi nagyobb-e vagy az elvonulva imádkozó remete Rákóczi-e, ki Grus-

boisban nyolc napos szent gyakorlatot tart mely áhitattal, avagy talán az asketikus művelket író Rákóczi; vagy méginkább a hazájától megfosztott, száműzött Rákóczi? Nektünk talán ragyogóbb a harcok viharában küzdő Rákóczi, de Isten előtt nem kisebb a rodosói kápolnában imádkozó s elmélkedő „jó öreg fejedelem.”

Megkísérlete karddal, hogy édes hazájának szabadságot, a nemzet szegény fiainak békét, testvéri szeretetet szerez: feny övezte sokfelé, de kiűtötték kezéből a diadalmas kardot, eltépték Máriás zászlóját -- és Rákóczi elhagyta hazáját, hogy mint száműzött imádkozzék Magyarországot. A kurucok serege részese volt nagy hirnevének; bujdosó társai örökös tanúi jámbor életének.

Rákóczinál dicsőbb alakja nincs az újabb magyar történelemben, aki mint ember annyira közöttünk volna s mégis annyira kiemelkednék fölöttünk erényben és jellemben. Szívesen ontotta vérért és áldozta volna életét édes hazájáért, de a magyar haza ennél nagyobb áldozatot kért tőle és ő meghozta ezt: itt hagyta hazáját, hogy a magyar népnek megszerezze azt imáival. És nem imádkozott hiába!

Rákóczitól minden idők magyarja tanulhat mindenkori. Főur és pór, gazdag és szegény, tudós és tudatlan, boldog és szenvedő, hazafi és hívő, bünbős és jámbor, katolikus és protestans egyaránt szerette, rajongott érte: mindegyik megtalálta benne ideálját.

Rákóczi jó édesatyjától örökölte a tiszta hazafiságot és a mély vallásosságait. Már J. Rákóczi Ferencről olvassuk, hogy boldog volt, mikor jezsuita nevelőnek a misénél szolgálhatott és kormeneteknél az Otári-szentés fölött a menyegyet egyik ruclját tarthatta. A *Mária-kon-*

gregációk bugó tagja volt, az olvasól állandóan magánál viselte. Imádságos könyveket nyomtatott és terjesztett; ezeknek egyike -- Ordódy jezsuita atya műve -- az ő ismert neve alatt *Officium Rákóczianum*, látott napvilágot. Nagyanyja a Bathory család ivadéka, anyja pedig a haza szabadságaért hőhr bárdja alatt elvérzett Zrínyi Péternek leánya volt. Nagyanyja révén rokonság kötötte össze az ifjúság nagy védőszentjével, *Kosza szent Szaniszlóval* is. Tiszta vér volt Rákóczi ereiben, melyet a vallás és hazaszeretet illeltet. Őseiben megtalálta e két legszentebb eszmény dicsőséges alakjait, kik előtte például szolgálhattak, szolgálhatnak örök időkre minden magyarnak a valóságosság és hazaszeretet önzetlen erényeiben.

Főúri gyermek volt Rákóczi Ferenc, de már kicsikorában mérhetetlen sokat szenvedett édes hazájában és hazáján kívül, hova gonosz tervekkel juttatták feljebbvalói. De Rákóczi megmaradt magyarnak, megmaradt katolikusnak és amint növekedett korban, ugy növekedett hazaszeretben és vallásosságban.

Mindent Isten kezéből vett s Istenért tett. Szenvedésekor -- amint feljegyzik róla -- a „Téged Isten dicséretünk” himnusszal szokta magasztalni Isten, hogy a rámerít szenvedés túrelmes elviselésé által bünciért cleget tehessen. A hétfői napot egész életében kenyéren és vizen böjtölte, mert ezen a napon került börtönbe és ugyanezen napra misealapítványt tett. Imádságokat szövegezt, melyeket katonáival elmondattott; a káromkodást szigorú büntetéssel sújtotta; katonáit hitvallásuk szerint szigorú istentiszteletre kényszerítette; állandó tábori lelkészi állást szervezett; a papokat ezredenként osztotta be, hogy azok

Mai lapunk 4 oldal.

00000605

borkarát. A viruló tavasz tulipánjai hirdették, hogy ismét magyar lett a magyar és szabad lett hazája.

És most, mikor egy rendes menetű, de mégis kemény tusákban dúslakodó munkás időszak kezdetén Istenhez repítjük a magasba lelkünk áhitatos fohászeit — temetést rendeztünk nagyot, szépet és dícsőt, mert azt akartuk, hogy fön, lenn és minden oldalon lássák, tudják és értsék, hogy ennek a nemzetnek a lelkét érdekek, cselszövések, téveszmék és illúziók el-kábíthatják ugyan egy időre, de maga a nemzeti lélek nem hal meg soha. Visszatért mihozzánk a nagy Rákócziak nem-csak a teste, hogy itt nyugodjék hazánk szent földében, hanem a halhatatlan lelke is, hogy tanítson hinni, remélni, szeretni, küzdeni és meg nem alkudni sohasem.

Ez az értelme a mi ünneplésünknek. Gyászolunk, mert hiszen a temetés, csak temetés marad. De örömmünetet is ültünk, mert törvénykönyvünköl kitoröl-tünk egy fekete lapot, mely nem a nemzet hőseit bélyegezte meg, hanem hosszú két-százéves nemzeti életünkre vetett árnyat s most az eltűnik, hogy helyet adjon a tiszta nemzeti lélek tetterős felhúzódása új korszakának.

Agg uralkodónk hozzáfűzi lelkét egészen a nemzet lelkéhez és Rákóczi hant-vainál együtt ünnepel velünk. Százados félreértéseknek és küzdelmeknek, így kell, így illik, hogy vége szakadjon. És ha Rákóczi lelke a lélekben összeolvadt uralkodóra és nemzetre letekint, csak azt mondhatja: „Így kell, így van jól, most már maradjatok együtt.”

Az ügyeket a nemzeti koalíció vezeti. Mindenik párt a haza oltárára az önmeg-tagadásnak soha eléggé meg nem becsülhető áldozatait hozza. Az abszolút többséggel bíró függetlenségi párt önképzőiskoláját mutatja most a honfűi önmegtagadásnak, mikor part-társáival hatvanhét éves adapon kormányoz. Hasonló önmegtagadással dolgozik a nép-

párt is. Mert a felébredt nemzeti lélek azt hirdeti, hogy nem az idők érlelik az embereket, hanem az embereknek kell meg-érlelniök az idöket és így nem meddő ellenállással, hanem komoly munkával kell előkészíteni a — holnapot.

Legyetek hát üdvözölve ti nagy vezérei a szabadságszerető magyar nemzetnek. Legyetek üdvözölve őseitek szent honában, melynek halmait és tereit verítékek megszentelte, veretek megtermékenyíté! Nem jösztek idegenbe. Lelketek felébeszette e nemzet nagyjait már régen. Szelle-metek ihletése erőt adott karjainkba és vért a honfiai szívébe, hogy vallási és nemzetiségi különbség nélkül mint édes testvérek jelenjünk meg előttetek s tanul-juk meg tőletek feláldozni mindent a haza jogáért, alkotmányáért és szabadságáért. Sorainkat koronás királyunk nyitja meg, azon családból, mely ellen a kemény idök vas kényszerűsége miatt ti oly hevesen küzdöttetek, de a mely család ma e nem-zettel érez, gondolkozik és nehéz munkába merülve hozza helyre a nehéz idök ke-mény tusáinak fájdalmas veszteségeit.

Királynak, nemzetnek ti sugalljátok a munkában való kitartást, Isten szavához való rendületlen ragaszkodáson alapuló hon-szerelmet, és a kitartásban és a honsze-relemben egyaránt multhatlanul szükséges önmegtagadást.

Nem hal meg az a nemzet, melyet példátok tanít és lelketek soha ki nem alvo tüze nagy tettekbe hevít, jellemetek nemessége, szívetek önzetlensége örök példa legyen király és nemzet előtt, hogy egy-mástól ne válljunk el többé soha.

Haló poraitok előtt esküszünk, hogy nemzeti hagyományaink nagy tanulságai-val szívünkben királyunkkal és egymás-közi, igenis, együtt fogunk maradni, mert az együttmaradás az élet, a szétválás a halál, a kirázdlat.

Gedeon.

Rákóczi vére.

Perényi Antal körmeneti prépost-plebános a Szombathelyi Újságban II. Rákóczi Ferenc vé-rokonairól figyelemreméltó adatokat közöl a kö-vetkezőkben:

Aspermont Ferdinand Gobert gróf született Westphaliában: mint ifjú a bajor hadseregbe állott s már az 1686-ik évben Budavár ostrománál részt vett mint a bajor hadsereg parancsnoka, hol igen kitűnt katonái, hadvezérei lángesze által. A következő évben mint az osztrák császári hadsereg főparancsnoka, bevette Eszékét s Nagy-váradot, Belgrádot is megszállta, de mivel Mustapha Kaprili török basa bombák segítségével löpor-aktárát a levegőbe röpíttette, fel kellett adnia Belgrádot. E miatt Bécsbe internálták, ahol II. Rákóczi Ferenc Julia nevű nővérével megismer-kedett, kit ott egyik zárdában nevelték. Az 1691. évi június hó 24-én nőül is vette őt a császár engedelmé nélkül, e miatt visszavonult Reckheim várába, a hol az 1708-ik évben meg is halt. Fia Károly Gobert volt, ennek fia János Gobert, ki visszanyerte a régi Rákóczi uradalmak egy részét. Onódot, Gaboltát, Hemádót, Némethit, Bodrog-keresztúrt, Lucát, Makovicát, Rozonyát, II. János Gobert meghalt 1811-ben, egyetlen leánya, Mária Anna Gobertina férjhez ment Erdödy György grófhöz és így Vasvármegyébe került II. Rákóczi Ferenc verrokonsága. Erdödy Györgynek három fia volt: Erdödy István a legnépszerűbb főúr, Erdödy Lajos, Erdödy Károly. Erdödy István fia: László ♀, Ferenc ♀ és Gyula, továbbá a következő lányok: Erdödy Janka, Henriette, Agatha és Franciska.

Erdödy Lajos fia, György, lakik Gyepü-tüzesen, leányai: Franciska-Károlyi Alajosné, Hanna Széchenyi Béláné.

Erdödy Károly fia: Rudolf és Sándor Horvátországban laknak, a horvátországi uradal-makat kapták osztályrészüil.

Erdödy Gyula birtokában van az ónodi történelmi nevezetességű vár s az uradalom.

A Rákóczi-léle arany- és ezüst szerszkek Erdödy Janka birtokában vannak, mert néhai nagyanyja végrendelete szerint mindenkoron a

jó példával és vallásos tanítással minden kuru katonának épülésére legyenek. XIV. Lajos király udvarában felhagyott a regény olvasással; a Szentírás s egyéb vallásos művek tanulmányozá-sához fogott; aszketikus műveket szerkesztett és főleg Szent Agoston „Confessióit” utánozva, megírta élete folyását a legősztébb „Vallo-mások”-ban. Gyakran gyónt és áldozott, ejei imádságot megszakiotta imádságával. A szent Agoston-rend saint-germani kolostorában, később a karnalduli grosboisi kolostor falai között éveket szent áhitatban töltött. A világirodalomban nincs senki, aki Szent Agoston Confessióit oly igaz őszinteséggel és mely meggyőződéssel utánozta volna Petrarkán kívül, mint Rákóczi. Gyakran, évenként tartott három néha több napos szent-gyakorlatot, karácsony ünnepe előtt egytetemes gyónást végzett: nagybőjt es advent idején le-mondott a külső szórakozásokról, pld. a nemes urak társaságában a vadászatról. Ilyen meleg vallási és őszinte életével mások lelki épülésére is jótékonyan hatott, egyik előkelő udvari embere az ő szent példájától vezette, a protestáns Ilosvay János a katolikus vallásra vi szárért. Es mindvégig megmaradt magyarnak, lelkes, tüzes magyarnak.

Igen érdekes megjegyzéssel találkozunk egyik hírneves életirójának művében, aki egyik helyen a következő nyilatkozatot teszi: „Bün-bánatának hatalmas áradata, amely lemosott lelkéről minden szennyet, érintetlenül hagyta nem-zetéhez való viszonyát. Grosboisban úgy élt mint egy szerzetes, úgy gondolkodott mint egy szent: de azért felfogása hazájának jogairól és érdekei-öl, a becsi udvar politikájáról és ennek eszkö-

zeiről nem változott. Még legesekéyebb botlásai-ért is mélyeségek bünbánat tölti el lelkét, sohasem vádolja magát Isten előtt azért, hogy a szabad-sághare vezérévé lett, sőt az a meggyőződése, hogy ezzel is Isten akaratának hódolt.”

Rákóczi alakja csakugyan ideális és magyar szívünkhöz annyira közel van. A legnagyobb ellentéték találkoznak életében. A legelőkelőbb fouri család szülötte: és a legutolsó jobbgy el-hagyatottságban tölti életének legnagyobb részét; hatalmas kiterjedésű birtok ura: és kegyelen-kenyérre szorultva éj evzizedeken keresztül: haza-jaert szívesen adta volna életét, öntözte is vére-vel e haza földjét, a legforróbb szeretettel ragasz-kodott hazájához: es mint szantizott elte le-nehéz életet: a leglelkesebb hazafi volt: és mint árulót üzik ki, sőt törvénybe íktatják róla e nagy-vádat; bársonyban, ezüstben öltetett volna: es hideg, szelless satorokban nyomorogt éveken ke-resztül: a legtisztább felfogású katolikus volt: es a nem katolikus katonái rajongó szeretettel övezik; mások, honfiktarsai szabadságáért, függet-lenségeért küzdött éveken keresztül: és elveszti a maga drága szabadságát; Istenhez emelkedik, a szentek társaságát keresi és a porig megalázza magát: — ime ezert olyan nagy előttünk Rákóczi Ferenc, a dícső fejedelmé, akinek haló porait hazahozták, hogy bennünket ezen vallási es honfictérienyekre szeretettel oktasson, hogy erettünk édes hazánkban imádkozzék.

De nagy volt II. Rákóczi Ferenc, mint a magyar haza égi Patronájának őszinte tisztelője is. *Kodolói házában kápolnát rendezett be a boldogságos Szűz, mint Magyarország Védőasszo-nyának tisztelőre, melyet naponként kétszer*

keresett fel, reggeli szent misék alatt és délután mikor elmelkedését végezte.

Az oltusól állandóan magánál hordotta és buzgón imádkozta. Rákóczi olvasójának egy szeme a mi városunk néhai képviselőjének, Kalocsay Alánnak birtokában volt, akinek Thaly Kálmán adományozta.

Ejféltűán egy órákor felkelt, hogy elimá-d-kozza a boldogságos szűz Mária szolozsmájút.

Minden vasárnap gyónt és áldozott, de a Mária ünnepeket különös áhitattal ülte meg.

Es vegre mint ifjú a Mária-kongregáció fraejeiktusa volt.

Emél többet már nem kell, de nem is lehet mondani Rákóczi vallásosságának bizony-ságaul.

Magasztaljuk Istent, aki nekünk II. Rákóczi Ferencet adta. Adjuk a magyarok Nagyasszonyát, hogy Rákócziiban ekkora pekká áll előttünk az ő szep tisztelőtere.

Es Rákóczi minden esetre imádkozik sze-gény nemzetünkért, mert ma is szenvedtünk. Ő már elvette erényeinek jutalmát, örvend már az ég boldogságában, de mi még most vivjük az élet-halál harcot.

Hu Rákóczi szívével szeretjük ezt a drága hazát és ha Rákóczi lelkével imadjuk Istent, ha Rákóczi szeretetével tiszteljük a magyarok Nagy-asszonyát: akkor sokat tanultuk Rákóczi Ferenc-től, akkor örvendni fog, hogy köztünk lehet ezután: akkor örvendhet a haza Rákóczi ham-vainak!

legidősebb leányára szállanak; a jövőben *Batthyány* Ernesztina Gobertina bír okába mennek át. Erdődy Janka grófnő első ízben férjhez ment az 1853-ik évben *Batthyány* Zsigmond grófhoz; e házasságból származott *Batthyány* Zsigmond gróf. (*Gladina* Olga férje) Csendlakon, mu aszombati országgyűlési képviselő, *Batthyány* Tivadar gróf, a kiváló államférfiu, *Batthyány* Vilmos nyitrai segédpüspök, *Batthyány* Béla és Tamás, *Batthyány* Ernesztina és Krisztina. Második házasságából, amelyet Széchenyi Tódor gróffal kötött, származik *Széchenyi* Tódor (lakik Felsőlendváni), *Antrozyne* báróné, Erdődy Agáta, Tanonlakik, *Széchenyi* Jenőné Erdődy Henriette, családja Szentlőrincen lakik; ehhez az ághoz tartozik *Széchenyi* Miklós győri püspök is. *Széchenyi* Ferencné Erdődy Franciska Rezső nevű fia Gyöngyösapátiban van.

Az Aspermont család Európa legelőkelőbb s legrégebb családjai egyike, legelső ismert ősi Szigfríd Martel Károly idejében 781-ik évben Franciaországba ment át: és Németalföldön az aspermonti grófságot nyerte. Mindenkoron jellemezte a családot a vallásos buzgóság; egyik családi tag a szentek listjstromába került: szent Gobertus; ez az Aspermont és leányágon az Erdődy család ezen ágának is családi védőszentje, azért minden tag második neve *Gobert*, vagy a lányoké *Gobertina*.

Az Erdődy család az egyedüli Magyarországon, amelynek tagjai a grófi rangot a nemzeti királytól, a Habsburg-ház trónra lépte előtt, II. Lajos királytól nyerte, a többi mind későbbben kapta a bárói, grófi vagy hercegi rangot.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, okt. 29.

Rákóczi temetése napján.

Az országos gyászünnepségek keretében beleillesszünk a székesfehérvári Rákóczi-ünnepségek is. Kimagasló helyet nem követelnek maguknak, de kegyelet és őszinteség tekintetében mi kívánni valót sem hagynak maguk után.

A föllobogózt városban, melynek társadalmá tegnap erősen képviselve volt a budapesti ünnepség résztvevői és közönsége között, ma délelőtt 9 órakor ünnepes rekviem volt a katedrálisban, amelyet nagy papiségdettel *Károly* János v. püspök, székeskáptalani nagyprépost mondott. Résztvettek a hatóságok és az iskolák is.

A felkezeleti templomok közül, az ev. ref. templomban dél előtt 10 órakor volt istenisztelet. Ima után *Miklós* Géza lelkész tartott hazafias beszédet. Ugyanekkor volt istenisztelet az ág. ev. templomban is, ahol *Gáncs* Jenő espereslelkész beszélt. — Megtilték az ünnepi zsinagógáikban a zsidók is. A neológok ma délelőtt, az orthodoxok még tegnapdelután.

Az iskolai Rákóczi-ünnepélyek sorából kiemelkedik a *cistercita főgimnáziumé*. Az intézet tágas díszterme zsúfolásig megtelt distingvált közönséggel. A város tulajdonát képező Rákóczi-képet a fejedelmi színében készült draperiák borították. Az ifjuság Rákóczi-jelvényt tűzött föl, a rendezők ugyancsak piros-kék vállszalagot hordtak. Az ünnepély zömét *Bárdos* József dr. alkalmi előadása képezte „II. Rákóczi Ferencről.” Az értékes előadás választékos formában dolgozta föl összeválogatott anyagot. Az ifjuság sorából *Berő* Jenő és *Schützenberger* Endre VIII. osztályú *Plossck* Aladár és *Tóth* Ede VII. osztályú tanulók szavalltak, *Pohlencz* Alajos VIII. osztályú tanuló

zenszámot adott elő. Az ünnepélyt az ifjusági énekkar a himnuszszal kezdte meg s a Rákóczi-indulóval zárta be.

A *főreáliskola* ifjusága s tanári kara reggel 8 órakor tartotta Rákóczi-ünnepséget az intézet felszintet: tornacsarnokában. Az ifjusági énekkar *Fricsaj* Richard karszaga vezetésével a Hymnuszt, Szózatot és a Rákóczi-Bercsenyi kezdetű kóruséneket adta elő. Az ünnepi beszédet *Vargha* Mátyás tanár mondotta. Szavalltak: *Wurmser* Lajos és *Koronafi* Laszlo VIII. osztály tanulók; az előbbi által előadott melodramát zongorán *Szabó* István VI., hegedűn pedig *Berstein* Nandor VII. osztályú tanuló kísérette. Az ünnepség után a katolikus tanulók zászló alatt a székesegyházba vonultak.

A *felsőbb leányiskola* is ma délelőtt tartott ünnepélyt. A növendékek szavalltak, *Harna* Margit dr. és *Péknyé-Krasznajohánszky* Ida felolvastak Rákócziról és Zrínyi Ilonáról.

A *népiskolákban* a tanítók osztályonként méltatták Rákóczit a tanulók előtt.

Megtilték az ünnepet a hazafias munkások is. Városunkban a székesfehérvári *keresztény szociális munkások* voltak az élők, kik a budosók iránt leróttak a szeretet és hala adóját. Vasárnap délután 4 órakor a katolikus legényegyleti ház termében hazafias éres hevetől izzó ünnepséget rendeztek. Az első szónok *Késs* Kálmán egyesületi elnök volt, ki szép beszédben magasztalta Rákóczi Ferenc érdemeit s az ő eszméihez, a kereszténység, hazai és szabadsághoz való ragaszkodásra buzdította a nagy számú munkásságot. Majd *Csics* István főreáliskolai hittanár, az egyesület ügyvezető igazgatója tartott lelkes ünnepi beszédet Rákócziról és szabadságharcáról *Utána* *Horváth* István munkás szöveg, majd pedig *Libás* Imre a kiváló munkásnépszónok intézett tartalmas szózatot az egybegyűltökhöz. Végül a hallgatóság *Lakatos* Frigyes alelnököt kívánta hallani, aki tüzes beszédben Rákóczi szellemének tanításait véste az ünnepők lelkébe. A szép ünnepséget a himnusz elének-lésével fejezték be.

A *Belvárosi Katolikus Kór* ünnepélye ma este lesz. Fényes lefolyásnak ígérkezik. Egyeszen programszerint megy végbe, tehát a honvédeknek részvételével.

Negyvenéves tanítói jubileum.

Pázmándról írja tudósítónk: A váli esperesi kerület tanítói kara közelebről lélekemelő ünnepségek közt ülte meg Sukorón *Paczner* Adolf kántortanító negyvenéves jubileumát. Az ünnep fényének emelésén a kerületi kartszakon s az iskolaszéken, tanfésztükten kívül közremunkáltak a község, az evangélikus reformált felekezet, az előjáróság, nem különben a volt tanítványok és az ünnepelt mai iskolagyermekkei, egy szintén a jubiléum nagy számú tisztelői és barátai.

Ami az ünnepély részleteit illeti, a tankerület rendes évi értekezletével volt egybekötve, mint már előzetesen jeleztük. A tanácskozást *Belényi* István t. kanonok, pázmándi esperesplebános, kerületi tanfelügyelő nyitotta meg lendületes, formás beszéddel, melyben viszszaállítottatva vette az elmúlt esztendőre, utalt az egyházmegye kormányzatában, főpásztori székében beállott személyi változásra. Röviden vázolta *Várossy* Gyula dr. kalocsa bácsi érsek mélyenszántó munkáját s utalva a székesfehérvári püspöki székhely utóda, *Prohászka* Ottokár dr. jöttének kiváló jelentőségére, általános figyelem közben fölolvasta a megyéspüspöknek a jubiléumhoz intézett sajtókezű levelét, amely teljes szövegében így hangzik.

Mélyen tisztelt Mester úr! Értésemre esct, hogy kegyed negyvenedik évfordulóját üli annak a primiciának, mely Önt az iskola templomába vezette s az Isten eleven oltáraihoz, a gyermekek lelkéhez, szívéhez állította. Ma állította a szó legnemesebb s legaldásosabb értelmében: „Mesternek.” Nagy feladat, nehéz hivatás, nagy s nehéz idő, negyven éves napszáma az isteni kultúrának. Kegyed e napszámot végig dolgozta becsülettel, áldozattal: *jogadja* a kerületi tanítószög körében a *püspöknek szerencseküzdőitait*. *Jogadja* *koszonéit*. Legyen a legjobb elismerése önzetlen munkálkodásának koszorúja; legyen a Krisztusi munkában lepergett negyven év minden percé jó lelkének vígasza, öntudatának mindmegannyi gyöngye.

Legyen Isten jutalmazója s további életének vezetője s gondozója.

Székesfehérvár, 1906. október 29.

Mély tisztelettel maradtam az Urban atyja: *Prohászka* Ottokár megyéspüspök.

A jubiléum tanító mely megilletődéssel vette a főpásztori elismerést s halás szóval köszönte meg.

Balogh Sándor pázmándi kántortanító az ünnepelt tanítótársai nevében üdvözölt lelkesen s melegen, kiemelve érdemeit, amelyeket az iskolában, a község életében hosszas működése révén szerzett. — *Kolonics* Károly nadapi plebános szép beszédben a bitközség s az iskolaszék halját tolmácsolta. Majd *Barsy* Zoltán sukorói evangélikus református lelkipásztor nyújtotta át tartalmas üdvözölőbeszéd kíséretében a községi képviselőtestület jegyzőkönyvi kivonatát *Paczner* tanító érdemeinek megörökítéséről. Kifejezte a szónok a reformátusok nagyrabecsülését is.

Ilm Károly földművesgazda a volt, *Reiter* Mariska a mai tanítványok szeretetének, hűségés ragaszkodásának adott kifejezést. A gyűlés ünnepi akkordjai ezzel elhangzottak.

A kerületi tanítószög aztán program szerint megtartotta gyűlését. Gyűlés után negyventerítékü ebéd következett, mely alatt a jubiléumra sok pohárköszöntő hangzott el.

Legközelebbi számunk szerdán este jelenik meg.

— (Értesítés.) A „Székesfehérvári Torna Club” elnöksége ez uton tudatja a tagokkal, hogy a téli torna órák ugy mint tavaly ez idén is a főreáliskola tornatermében fognak megtartatni hetenként kedden, csütörtökön és szombaton este 6-7 órakor. Az első óra november 3-án lesz. Felkérjük a tag urakat, hogy ezen hasznos és szükséges órákat minél számosabban látogatni sziveskedjenek. Az elnökség.

— (Szociáldemokrata földművesek vasárnap kongresszust tartottak Székesfehérvárott a Liliomkert vendéglőház iségében. A kongresszuson *Fejér*, *Veszprem*, *Tolna*, *Zala* és *Pest-Pilis Solt-Kiskun* megye 55 községéből 123 kiküldött jelent meg. Az első szónok *Jócsák* Kálmán előterjesztette a központ által megszövegezett aratási szerződés mintát: elfogadták. A központ törekvése, hogy a részmunka teljes kizűszóbőlése, helyette a napszámítás élebeléptetése. *Nyírszor* György a gazdasági események jelenlegi helyzetéről beszélt. Itt is az a cél vezérel a központot, hogy a természetbeni fizetést kikűszöbölje.

— (Közfogló akadályokkal.) *Zrínyi* János felsővárosi legény vasárnap délután háztűznézőben járt *Apolczar* Ferenc szőlőhegyi lakos házában. A dologról tudomás szerzettek a szőlőhegyi legények és este 6 órakor amikor az eljegyzési lakoma áll, berontottak *Apolczar* hajlékába, a lámpát levertek, az asztalokat feldöntötték. A megrémült vendégek a pincébe és a padlásra menekültek. A rendőrség a duhaj legények *Cseh* Imre, *Kocsis* József, *Molnár* János, *Pinkér* Ferenc és *Kulifai* Imre ellen megindította az eljárást.

— (Rövid hírek.) **Tolvaj kovácssegéd.** Jacesik Károly bakonybéli lakos vasárnap délután Székesfehérvárról hazaa akart utazni. A vasúti állomáson arra az időre meg jeyet vált, bóröndjét egy előtte ismeretlen utasra bízta. Míg Jacesik a pénztárnál járt, megbizottja a bórönddel együtt megugrott. A károsult feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást és a tolvajt Jankó Imre fokszabadi lakos személyében elfogta. — **Betörő a kelepcebén.** Maner János 19 éves móri suhanc a napokan betört Müller Antal ottani bádjoshoz. A betörő a műhelybe téve h és ott ráesett az egyik mas ágyvára. A tü felbört, kifutott a műhelyből és annak ajtaját rázta a betörőre. Maner aztán a helyszínére hívott esendőriek elfogták. **Ludbesenyő.** Szekes János rác-utcai lakosnak reggelre ellopák tízezer darab libáját. A gyaru kóborcigányokra irányul. Pecsényére fajt a foguk.

— **Tüzálló (samotteval) betéttel kifalazott kitérő kályhák nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél. Jókai-utca 16.**

Gilde Vendel zenetanár november hó 1-ével Kossuth utca 3. sz. a. zeneiskolát nyit, amelyben hegedűt, fagyatort és fuvólát fog tanítani. A tanítványok a legszűkebb önkéntes részvételre. A beiratkozás az iskolában már e hó 20-án megkezdődik.

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár. Kossuth-utca 9. sz. Nyitásokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivételben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti és Társa.

Bauer Antal Zsigmond tanctanító, akit az intelligens közönség a maguk munkakörében oly előnyösen ismer, mint az előző évek folyamán, az idén is november hó 3-án nyitja meg taniskoláját, a régi Maró féle tantervekkel, a Szent István utca 11-ik számú házban, a helyiségek, mint ezt a közönség már évek során keresztül szerzett tapasztalatából jól tudja, a legkényesebb igényeket is kielégíti. A tantervűs gyermekek számára a délutáni órákban fog lefolyni, míg a felnőttek számára mindenkor est 8 órákor kezdődik a tanítás. A diákok tanoktatása délután 5 óratól est 7 óráig tart. Különös figyelmet fordít a tantervűs az idei szezonban: egyik ideig specialitására, a *dissontri bostonra*. A tantervűs folyamán beiratkozik napokant **Bauer Antal Zsigmond tanctanító** Szent István utca 11-ik szám alatt levő lakásán lehet.

— **A Franck Henrik Fiai cég pótkavé-gyára Kassán.** Az az öre detes fejlődési folyamata, amelyet a hazai pótkavéipar az utolsó 18 évben felmutathat, sokféle módon lendítő befolyással volt országunk gazdasági életére. Az ország általános jólétének emelése mellett, mely mindéglyik iparág áldásos felvirágozását kísér, ut különösen a mezőgazdaság kedvező befolyása veendő tekintetbe, amely új novény, pótkavégyártáshoz nyersanyagul szükséges „cikória” által a talajnak fokozottabb kihasználását érte el. — A Franck cég ludvigsburgi törzsházából már regóta üzleti összeköttetést folytat az itteni kereskedővilággal. Ez, valamint a szíves fogadtatás, amelyben gyártmányai Magyarországon és Ausztriában részestültek arra indították a céget, hogy már az 1879. évben létesítet gyárat, az 1892. év elején pedig a mostani impozáns fekvésű új kassai gyártelepet építette, ezt 1906 ban kibővítette és ugyanabban az időben: 1893 ban létesült a zagrabi gyár is; 1900-ban pedig Belovárort épített néhány asztaló, a környéken kultivált cikória-termes részére. — Ezen két gyár alapításával a Franck cég nemcsak szorosabb viszonyba kívánt lépni magyar vevőivel, hanem feladatává tüzte ki, hogy oly gyártmányt szállítson, amely hazai nyersanyagból készül. A kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltósága az 1899. évben látogatásával tüntette ki a kassai gyárat és a m. kir. miniszterium az 1899. évi szeptember 30-án kelt 12941. számú rendelkezéssel megengedte a Franck féle kassai gyárnak,

hogy készítményein a magyar cimert használhassa. Abból a vezérelvből kiindulva, hogy a több mint 300 munkásának az egészségét és testi épességét példás renddel, tisztasággal és pontossággal biztosítsa, a jó és szorgalmas munkásnak megfelelő és állandó, elégedett megelhetést biztosító keresetet nyújtson, elértek a munkaadók és munkások között a legörvendetesebb érdek-összhangot, amelynek a jövőben való fennállásáról a vezetőség gondoskodása és ügyelmessége kezkesedik. A Franck Heinrich Fiai cég e sikeres tevékenysége nem kis mértékben járult hozzá az egész monarchia pótkavéiparának jelenlegi kielégítő állásponthoz, mindennekeltt azzal, hogy oly terméket hozott a piacra, amelyek jóságát mostan sok ezer tapasztalt háziasszony dicséri. — Miután a nyersanyag beszerzésére nézve, a hazánkban termelt cikória még mindig nem elegendő, a gyár részben még a külföldre, nevezetesen Németországra, Hollandiára és Belgiumra is van utalva. A kassai gyár képes a belöldi szükségletet nemcsak teljesen fedezni, hanem még Galiciába, Bukovinába és Sziléziaiba is tetemesen szállítja gyártmányait, de még Oroszországba is egy keveset.

Hogy mennyiben emelte a mezőgazdaságot a pótkavéipar fejlődése, arról volt már szó — ez által a mezőgazdaságnak egyik legfontosabb terméke a tejfogasztásra — legyen még utalva: a tejnek termelését, valamint az olcsó pótkavé bevezetésével emelték a tejgazdaságot emelni.

Hazánk lakosságának azokban a rétegekben, hol a kavé magas ára következtében eddig még nem igen tudtak bevezetni, a tejeskavé a Franck-féle pótkavé hozzáadásával mindig új híveket szerez magának, minék folytán a tejfogasztás is folytonosan emelkedik, de még az Alduna országnban is, hol a torok fekte kivétl általános szabán isszak, a Franck fele pótkavé bevezetése által a tejeskavéval folyton új hívekre lehetne szert tenni, ha a bevételi vamiok nem lennének oly túlságosan magasak.

Emellett figyelembe kell venni még egy pontot, amelynek anyagi értéke nem becsülhető oly könnyen meg, kulturális jelentősége azonban, nem megastalható elegendő. — A tejeskavének előrenyomulásával a pálmát, amely hazánkban sok vidéken a szegény emberek rendszeres reggelije, mindig jobban kiszorították és ennek helyébe a táplálkozás szükséges produktum, a tejeskavé a tej lép.

Kívánatos, hogy a Franck-féle nagyszabású hazai gyárvallalat prosperáljon és hogy a fogyasztó közönség azt megfelelő támogatásban részesítse, hogy a magyar iparnak tekintélyt és hazánkban anyagi hasznót hozhasson.

KÖZGAZDASÁG.

A borítaladó eltörése. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete, mely már négy éve agít a borítaladó leszállítása, illetve eltörése mellett, most az összes vármegyey gazdasági egyesületekhez, gazdakörökhöz átiratott intézett, hogy ók a maguk hatáskörében is mindent kövessenek el ezen igazságtalan és hazai szőlőművelésünkre nézve veszes adó ellen.

A memorandum a következő reformokat sürgeti:

1. A borítaladó fizetésének kötelezettsége adó a termékek egy a saját, mint a családjuk és háznépök által elfogyasztott bor és bor után oldásának fél.
2. A borítaladó helyébe forgalmi adó lépjen es hektóliterenkint 2 K-nál többet ne legyen ki.
3. Helyettessek hatályon kívül az a törvény, mely a városoknak és egyes községeknek jogot ad a bor után *külön községi pótkavé* is követni.
4. Szállítassék le azon mértékesség, melyen által a termelőknek bort elrusztania nem szabad, a jelenlegi 50 literől 20 literre (esetleg 2 K-ás literáron felül 10 literre.)
5. Mindazon törvények és rendeletek, melyek a borítaladó beszedése és így a bor készlet ellenőrzése címen, a bor okszerű kezelését megnehezítik és megdrágítják, töröltsenek el.
6. A borítaladó beszedése, valamint a fogyasztási adóké ne legyen bérbeadható.
7. A pénzügyi kormány egyes városoknál tárgyalásokat folytat az iránt, hogy a városoknak az állam helyett teljesített szolgálatok ellenében

a fogyasztási adók szedési jogát átengedje. Ez addig ne történjék meg, míg a törvényhozás s borítaladó törése vagy lényeges leszállítása ügyében nem határozott.

A közlegelők ügye. Magyarországon a közlegelőket, melyek részint székek, részint a volt urbéres közbirtokosság tulajdonában vannak, elhanyagolt állapotuk miatt „senki tulajdonának” nevezik. A legtöbb lezseről kivesttek a nemezebb füvek és erőtlenségek miatt ezek a legelők hamar kislúnek s ily körülmények közt a kisebb gazdak állattenyésztésének fejlődése lehetetlen. A földmiveltésügyi miniszter most szervezett akciót indít a közlegelők feljavítása iránt. Mindenütt, ahol az érdekeltek birtokosok legelőjüket megavítani akarják, kiküldött szakközvegi utján adja meg a szükséges utasítást, készíti el a tervek a legelők területeinek megjavítására vonatkozólag. Ez a dolog a birtokosokra nézve költséggel nem jár. Egy-egy vármegyey területén csak néhány legelő megjavítása és rendszeres okos kezelése meg fogja adni a példát, melynek követése állattenyésztésünk fejlődésének egyik fontos kérdése.

IRODALOM.

* **A Szent-István-Társulat kiadványai.** Egy új Kempis Tamás. Kempis Tamás világhírű műve „Krisztus követéséről” magyar nyelven többféle kiadásban forog közlében. Annak a kívánságnak, hogy legyen egy Kempis-fordításunk, mely egyfelől zamatos magyarságu, de másfelől teljesen hű maradjon az eredetinek nemcsak gondolataihoz, hanem amennyire azt a magyar nyelv géniusza engedti — szavaihoz is, szóval, amely midőn tökéletes magyarságu, mégis megtartja a hű fordítás jellegét is, ennek a kívánságnak akart eleget tenni a Szent-István-Társulat midőn most kiadta az ő magyar Kempisét. A fordításra dr. Plat: Bonifác vállalkozott, aki görögülény magyarsággal, de lehetőleg szőhíven adta vissza a latin eredetit. Ára a különféle kötések szerint 1 korona, 1 korona 60 fillér és 2 korona 80 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapestben. (VIII., Szentkirályi-utca 28.)

Iskolások énekeskönyve. Összeállította Vargyas Tivadár székesfővárosi hitoktató. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadásá, 1906. Ára pulia vaszonkötésben 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapestben. (VIII., Szentkirályi-utca 28.)

Magyar-német imádságkönyve. A Szent-István-Társulat kiadásában magyar és német imakönyv jelent meg. Címe: *Keresztény katolikus imakönyv*. Nyilvános és magánajátosság számára szerkesztette *Ochaba A. János dr.*, esztergomi főegyházmegeyi áldozópap. Ez az igazán szép, kényvelen kiadott imakönyv nagy és kedves szolgálatot tehet annak, aki természetszerűleg anyanyelvén szivesebben imádkozik, de azért magyar vagy német nyelven is akarja tudni az illető imát vagy szent éneket. Árak 3, 5 és 6 korona a különféle kötések szerint. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapestben. (VIII., Szentkirályi-utca 28.)

A majomszeretel vagy ne rontsd meg a gyermeked. Két elbeszélés. Irta: Szokoly István. (232. sz.) Ára 16 fillér.

A kisgazda lova. Irta: Mocsáry László. (235. sz.) Ára 24 fillér. Hasznos utmutatást ad a ló helyes nevelésére és a vele való bánásra nézve. Ára 24 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapestben. (VIII., Szentkirályi-utca 27.)

A családi Regénytár. A Szent-István-Társulat kiadásában, két újabb kötet jelent meg. A *Geneviève megkérése* C. Lamirande elbeszélő műve. Geneviève egy „makrancos hölgy”, akit azonban nem a shakespearai drasztikus eszközzel kell megtörni, hanem megtörök és megszeliöld pszichológiai közszerelem. *Spanyol képek* címen D. Louis Coloma öt elbeszélését és helyzetrajzát adja. Jándi Bernardin fordította. Coloma híres munkái közül nálunk még kevés ismeretes.

Felcölös szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.